

84. En grundläggande reformering av miljöprovningen

Regelverk: Miljöbalken

Mottagare: Miljödepartementet

Påverkan på företag idag

Genom att miljötillståndsprocessen allt för sällan avgränsas växer utredningsmaterial och frågeställningar, vilket gör att processen blir oöverblickbar. Det innebär också att synpunkter inkommer sent, vilket skapar ytterligare förseningar. Tendensen förstärks också av bristande ledning från domstolar och miljöprovningssdelegationer samt av att det i större projekt ofta finns ett stort antal statliga aktörer som sinsemellan kan ha olika uppfattningar om vilket underlag som behövs respektive vilka krav som bör ställas.

Ser man till hur tillståndsprovningen utvecklats under miljöbalkens tid är det tydligt att processmaterialet blivit mer och mer omfattande och att provningarna tar längre och längre tid. Tidsåtgången är inte med nödvändighet bunden till den provade verksamhetens storlek. Det handlar mer om att kraven ökat på detaljerade och utförliga redovisningar av såväl stort som smått. Krav ställs av rädsla för att missa något eller för att man kan, inte för att det nödvändigtvis behövs. Inte sällan i en iver att testa var gränserna går för miljöbalkens tillämpningsområde.

Miljöprovningen kan idag liknas vid en förbränningsmotor eller en gammaldags glödlampa. Den helt övervägande delen av energin som tillförs systemet försvinner utan att föra saken framåt eller belysa saken mer.

Åtgärdsförslag

Visionen är att uppnå ett cirkulärt och hållbart samhälle där företagen bidrar till ökad miljö- och klimatnytta, inte bara i Sverige utan globalt. Om visionen ska nås behöver tillståndsprovningen bli mer tekniskt inriktad och användas för avstämning mot gällande miljö kvalitetsnormer. Frågor kopplade till lokaliseringen borde kunna avgöras en gång för alla och hanteras i processer som är mer ändamålsenliga för samhällsplanering än tillståndsprovning enligt miljöbalken. Det kan gälla riksintresseavvägningar, frågor om skyddade områden såsom exempelvis Natura2000, artskydd, föroreningsförekomst och vissa övergripande frågor med koppling till miljö kvalitetsnormerna.

Det som i första hand skulle hanteras inom ramen för den egentliga tillståndsprovningen skulle då relatera till den skyddsnivå man vill uppnå. Det skulle kunna gälla vissa utsläppsrelaterade frågor kopplade till miljö kvalitetsnormerna och frågor om utsläpp till luft och vatten samt påverkan från buller. Vidare skulle i ett sådant system med de förslag som framförts om energi och resurshushållning, kemikaliehantering, transporter, så kallade Sevesofrågor samt övriga tillsynsfrågor hanteras i särskild ordning, företrädesvis inom ramen för den löpande tillsynen.

För en mer fördjupad beskrivning av åtgärdsförslaget se Svenskt Näringslivs rapport "En miljöprovning för omställning och nya möjligheter"¹.

1 https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/46qjyf_rapport_en_miljoprovning_webb-pdf_1178698.html/Rapport_En_miljoprovning_webb.pdf

Bedömning av åtgärdsförslagets effekter för företagen

Svenskt Näringsliv genomförde år 2021 en enkät² med 985 responderande företag om effekter av byråkrati och oförutsägbarhet i miljötillståndsprocesserna. Vartannat påverkat företag rapporterar i enkätundersökningen att miljöregelverket har lett till att tilltänkta investeringar antingen inte blev av eller förlagts utomlands.

Företagen i enkäten, som påverkats negativt av dagens regelverk, uppger en kostnad motsvarande 10 procent av sin omsättning till följd av förseningar eller kostnadsökningar. Om enkätsvaren är representativa för all tillståndspliktig verksamhet uppskattas den totala samhällsekonomiska effekten av dagens ineffektiva miljöregelverk uppgå till 50 miljarder kr.

Kontaktuppgifter

Svenskt Näringsliv, Nicklas Skår
08-553 430 40, nicklas.skar@svensknaringsliv.se

2 https://www.svensknaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/2iawjj_50-miljarder-och-foretag-som-forsvannpdf_1177365.html/50+miljarder+och+f%25C3%25B6retag+som+f%25C3%25B6rsvann.pdf